

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Жасанды зият. Медиа саласында

ЖАРИЯЛАНДЫ
20.05.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/153492/

Жасанды зият. Медиа саласында

Авторы: Садыхан Арай Есжанқызы

Жетекші: Каршигаева Айнур

Аңдатпа:

Жасанды интеллект (AI) пайдаланушы тәжірибесін жақсарту және байланыс тиімділігін арттыру үшін бірегей мүмкіндіктер бере отырып, заманауи медиа саласының ажырамас бөлігіне айналуда. Бұл мақалада мазмұнды жекелендіру мен аудиторияның көңіл-күйін талдаудан бастап, мазмұнды құру процестерін автоматтандыруға дейінгі медиада AI қолданудың әртүрлі аспектілері талқыланады. Атап айтқанда, пайдаланушылардың мінез-құлқын талдау және жекелендірілген мазмұнды ұсыну үшін машиналық оқыту алгоритмдерін пайдалану әдістері, сондай-ақ эмоционалды тартымды мазмұнды жасау үшін эмоциялық талдауды қолдану талқыланады. Бұқаралық ақпарат құралдарында AI қолдану кезіндегі этикалық мәселелердің маңыздылығы, сондай-ақ тиісті нормалар мен стандарттарды үнемі талқылау және дамыту қажеттілігі атап өтіледі. Бұл мақала бұқаралық ақпарат құралдарында AI қолданумен байланысты заманауи тенденциялар мен қиындықтарға терең шолу жасайды және ақпараттық технологияның осы маңызды саласын одан әрі зерттеуге және дамытуға шақырады.

Кілт сөздер: Жасанды интеллект, медиа, мазмұнды жекелендіру, көңіл-күйді талдау, процесті автоматтандыру, машиналық оқыту, AI қолдану этикасы, пайдаланушы тәжірибесі, эмоционалды мазмұн, нормалар мен стандарттар.

Медиа индустриясы жаңа технологиялар мен инновацияларға, атап айтқанда, жасанды интеллектті (AI) енгізу және пайдалану арқылы енетін тұрақты эволюциялық күйде. Соңғы онжылдықтарда AI мазмұнды өндіру, тарату және тұтыну тәсілдеріне айтарлықтай өзгерістер енгізе отырып, медиа саланың ажырамас бөлігіне айналды. Медиа саласында ЖС қолданудың кеңеюі процестерді жақсартып қана қоймай, инновациялар мен даму үшін жаңа нәтиже берді. Ақпараттық қоғамда деректер көлемі

тұрақты түрде өсіп келеді және медиа компаниялар үлкен көлемдегі ақпаратты өңдеу қажеттілігіне тап болады. Бұл тұрғыда жасанды сананы пайдалану жұмысты оңтайландыру мен бәсекеге қабілеттіліктің негізгі факторына айналады. Медиа кәсіпорындар күнделікті процестерді автоматтандыру, деректерді талдау және мазмұнды құру үшін машиналық оқыту технологияларын, нейрондық желілерді және терең оқыту алгоритмдерін белсенді түрде енгізуде. Бұл технологиялар процестерді жеделдетіп қана қоймайды, сонымен қатар өнімнің сапасын жақсартады, оны жекелендірілген және аудиторияға сәйкес етеді. AI көмегімен мазмұнды құру тұтынушылардың назарын аударатын және қызығушылық тудыратын бірегей материалдарды жасауға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, пайдаланушылардың деректері мен мінез-құлық үлгілерін талдау мазмұнды аудиторияның жеке қажеттіліктері мен қалауларына сәйкес дәл реттеуге мүмкіндік береді, бұл медиа өнімдерін тұтынуға деген қызығушылық пен қанағаттануды арттырады. Осылайша, жасанды интеллекттің медиа саласындағы рөлі барған сайын маңызды болып, инновация мен дамудың жаңа көкжиектерін ашады.

Қазіргі заманғы медиа саласы жасанды интеллект пен басқа да технологиялық инновацияларды енгізуге байланысты бірқатар негізгі трендтерге тап болады. Негізгі топтың бірі-AI көмегімен мазмұнды құру процестерін автоматтандыру.[1] Медиа компаниялар мәтіндерді, аудио және бейне материалдарды жасау үшін машиналық оқыту және терең оқыту алгоритмдерін белсенді түрде енгізуде. Бұл мазмұнды құруға кететін уақытты қысқартуға және оның әртүрлілігін арттыруға, сондай-ақ жекелендірілген тәсілдер арқылы аудиторияны кеңейтуге мүмкіндік береді. Тағы бір маңызды тренд-бұл деректер мен пайдаланушылардың қалауына негізделген мазмұнды жекелендіру. Машиналық оқыту алгоритмдерін пайдалану мазмұнды белгілі бір тұтынушыға олардың қызығушылықтарын, мінез-құлық үлгілерін және қалауларын ескере отырып бейімдеуге мүмкіндік береді. Бұл пайдаланушылардың қанағаттанушылығын арттырып қана қоймайды, сонымен қатар олардың медиа брендтерге деген қызығушылығы мен адалдығын арттырады. Сондай-ақ, медиа-аналитика саласында AI қолданудың өсуі байқалады. Машиналық оқыту және деректерді талдау алгоритмдері ақпаратты тереңірек талдауға, жасырын тенденциялар мен үлгілерді анықтауға және аудиторияның мінез-құлқын болжауға мүмкіндік береді. Бұл медиа компанияларға мазмұнды өндіру, маркетингтік науқандар және брендті басқару стратегияларын әзірлеу үшін құнды түсініктер береді.

[2] Алайда, ЖС мүмкіндіктерімен бірге қиындықтар туындайды. Олардың бірі — мазмұнды құру және деректерді талдау үшін алгоритмдерді қолданудың этикалық аспектісі. Шешім қабылдау процесінде жалған ақпаратты тарату немесе адам факторын жоғалту қаупі бар. Сонымен қатар, деректердің құпиялылығы және

пайдаланушылардың жеке ақпаратын қорғау мәселелері медиа компаниялар мен реттеушілердің назарын қажет етеді.

Осыған қарамастан, осы мәселелерге көбірек назар аударуды және технологияның үздіксіз дамуын ескере отырып, медиа саласында жасанды интеллектті пайдалану инновациялар мен өсу үшін жаңа мүмкіндіктер ашатын кеңеюді жалғастырады.

[3]Редакциялық қызметте қолдану. Жасанды интеллект редакциялық қызметтің ажырамас бөлігіне айналды, оған айтарлықтай өзгерістер мен жақсартулар әкелді. Редакциялық салада ЖС қолданудың негізгі аспектілерінің бірі жаңалықтар материалдарын өңдеу және талдау процестерін автоматтандыру болып табылады. Машиналық оқыту алгоритмдері негізгі фактілерді, тенденциялар мен оқиғаларды бөліп көрсете отырып, әртүрлі көздерден алынған үлкен көлемдегі ақпаратты жылдам сканерлеуге және жіктеуге мүмкіндік береді. Бұл журналистер мен редакторларға өзекті оқиғаларға жедел жауап беруге көмектеседі, аудитория үшін ақпараттық және өзекті мазмұн жасайды. Редакциялық қызметте AI қолданудың тағы бір маңызды бағыты — мазмұн сапасын жақсарту. Терең оқыту алгоритмдері аудиторияның қалауы мен мінез-құлық үлгілері туралы деректерді талдай алады, бұл жекелендірілген және мақсатты мазмұнды жасауға мүмкіндік береді. Бұл аудитория үшін материалдардың тартымдылығын арттыруға және олардың қатысуын арттыруға ықпал етеді. Сонымен қатар, зерде емле мен грамматиканы тексеру, мәтіндерді өңдеу және пішімдеу сияқты күнделікті тапсырмаларды автоматтандыру үшін редакциялық қызметте белсенді қолданылады. Бұл күнделікті процестерге кететін уақытты қысқартуға және шығармашылық және аналитикалық жұмыстарға шоғырлануға мүмкіндік береді. Алайда, айтарлықтай артықшылықтарға қарамастан, редакциялық қызметте AI қолдану да қиындықтарға тап болады. Олардың бірі-мазмұнды құру процестерін автоматтандыру нәтижесінде фактілерді бұрмалау немесе жалған ақпаратты тарату мүмкіндігі. Сондықтан технология мен адамның ақпаратты өңдеу және тексеру процесіне қатысуы арасындағы тепе-теңдікті сақтау маңызды. Тұтастай алғанда, редакциялық қызметте жасанды интеллектті пайдалану редакцияның тиімділігі мен сапасын арттыруға, сондай-ақ аудитория үшін неғұрлым өзекті және қызықты мазмұн жасауға кең ауқымды ашады.

Жасанды интеллектті пайдалану пайдаланушы тәжірибесін жетілдірудің таңғажайып мүмкіндікт сыйлайды. Жасанды интеллектті қолданудың негізгі бағыттарының бірі-жекелендіру. Пайдаланушының пайдалануы мен қалауы туралы үлкен деректерді талдау арқылы ЖС бірегей және теңшелген өзара әрекеттесулерді жасай алады. Мысалы, машиналық оқыту алгоритмдеріне негізделген нұсқаулық жүйелері белгілі бір пайдаланушының мүдделеріне сәйкес келетін мазмұнды немесе қызметтерді ұсына алады. Сонымен қатар, эмоцияларды талдау компанияларға пайдаланушылардың өз өнімдеріне немесе қызметтеріне қалай жауап беретінін түсінуге көмектеседі. [4]Бұл UX-

ті оңтайландыруға мүмкіндік береді, бұл оны соңғы пайдаланушыға ыңғайлы және жағымды етеді. Тұтастай алғанда, жасанды интеллектті пайдалану икемді, жауап беретін және инновациялық пайдаланушы интерфейстерін жасауға мүмкіндік береді, нәтижесінде пайдаланушы тәжірибесін жақсарттады және медианың өсуіне ықпал етеді.

Алдыңғы қатарда жасанды интеллект қолданудың орнына, адам факторы тәжірибені жақсартуда шешуші бола алады. Бұл тәсілдің маңызды аспектілерінің бірі-әр пайдаланушыға жеке көзқарас. Машиналық оқыту алгоритмдеріне сүйенудің орнына, адам медиа мамандары аудиториямен белсенді қарым-қатынас жасай алады, олардың қалауы мен кері байланысын талдай алады, әр адам үшін өте қолайлы мазмұн жасай алады. Бұған сауалнамалар, фокус-топтар, аналитикалық зерттеулер және пайдаланушылармен тікелей байланыс арқылы қол жеткізуге болады.[4]

[5]Тағы бір маңызды аспект-эмоционалды әсер ету. Эмоцияны талдау алгоритмдерін қолданудың орнына, адам мамандары аудиториямен терең резонанс тудыратын мазмұн жасай алады. Бұл көрермендерде немесе пайдаланушыларда белгілі бір эмоционалды реакцияларды шақыру үшін күшті кейіпкерлерді, қызықты сюжеттерді және музыка мен визуалды эффекттерді шебер пайдалануды қамтуы мүмкін. Медиа саласындағы пайдаланушы тәжірибесін жақсартудың маңызды аспектісі қолдау болып табылады. Адам мамандары сұрақтар мен мәселелерге тез жауап бере отырып, пайдаланушыға жеке қызмет пен қолдау көрсете алады. Бұл бренд пен аудитория арасында терең байланыс орнатады және тұтынушылардың қанағаттанушылығын арттырады. Осылайша, медиа кеңістікте AI қолдану тиімді болуы мүмкін болса да, адам факторы жекелендірілген, эмоционалды бай және қолдау көрсететін мазмұнды жасауға мүмкіндік беру арқылы пайдаланушы тәжірибесін жақсартуда әлі де маңызды рөл атқарады.

Адамды жасанды интеллектпен (AI) алмастыру мәселесі қазіргі уақытта ең көп талқыланатын мәселелердің бірі болып қала береді. AI тапсырмаларды Автоматтандыру және тиімділікті жақсарту мүмкіндігіне ие болғанымен, адам факторы көптеген салаларда маңызды аспект болып қала береді.

Адамда шығармашылық ойлау, интуиция және эмпатия қабілеті сияқты ерекше қасиеттер бар, олар әлі күнге дейін жасанды интеллект технологиясымен эмпатиялау қиын. Мысалы, өнер және шығармашылық кәсіптер саласында адамның үлесі теңдесі жоқ болып қалады. [6]Жасанды интеллект процестерді оңтайландыруға және шабыт беретін құралдарды ұсынуға көмектеседі, бірақ шығармашылық идеялардың қайнар көзі және эмоцияны білдіру күші әлі де адамның ақыл-ойы болып табылады. Жеке қажеттіліктерге эмпатия мен сезімталдық шешуші рөл атқаратын медицина мен психология саласында адамның болуы маңызды болып қала береді. Нақты адаммен өзара әрекеттесу Машиналық оқыту алгоритмдеріне қарағанда қолдау мен емдеу үшін әлдеқайда тиімді болуы мүмкін. Дегенмен, кейбір салаларда AI қазірдің өзінде әсерлі

нәтижелер көрсетіп жатқанын және үлкен көлемдегі деректер мен есептеулерді қажет ететін күнделікті тапсырмаларды немесе тапсырмаларды орындауда адамды ауыстыруға мүмкіндігі бар екенін атап өткен жөн. Мысалы, өндірісті автоматтандыру немесе үлкен деректерді талдау саласында AI алгоритмдері өте тиімді болуы мүмкін. Осылайша, жасанды интеллект адамын ауыстыру мәселесі қолданудың нақты саласы мен контекстіне байланысты. Көп жағдайда олар оңтайлы нәтижеге қол жеткізу үшін адамның интеллектісі мен AI мүмкіндіктері арасында синергия құру арқылы бірін-бірі толықтыра алады.[7]

Қорытындылай келе, жасанды интеллект (AI) — бұл медиа сфераны түрлендіретін, оның тиімділігі мен пайдаланушыларға қол жетімділігін арттыратын қуатты құрал. Алайда, айтарлықтай артықшылықтарға қарамастан, медиа индустрияда AI қолданудың этикалық стандарттарын үнемі талқылау және дамыту қажет. Әлбетте, AI енгізу инновация мен пайдаланушының жеке өмірін қорғау, сондай-ақ автоматтандыру мен адамның мазмұнды бақылауын сақтау арасындағы тепе-теңдікті қажет етеді. Тек осы жағдайда ғана медиасфера өз аудиториясына қызмет көрсетудің жоғары деңгейін қамтамасыз ете отырып және қоғамда сапалы ақпарат алмасуға ықпал ете отырып, жасанды интеллект әлеуетін барынша пайдалана алады.

Әдебиеттер:

1. Алтаев Ж. Е. «Жасанды интеллект: заманауи тәсіл» — Алматы, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің хабаршысы, Технология сериясы, 2 (99), 2021.
2. Мұхамеджанқызы, А. Ж. «Қазіргі журналистиканы қалыптастырудағы ақпараттық-коммуникативтік технологиялардың рөлі: Қазақстандық тәжірибені талдау.» — Алматы, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің хабаршысы, 2 (90), 2021.
3. Бозжігітова, Г. Т. Орынбаева, А.О. «Заманауи медиада заманауи технологияларды қолдану» — Алматы, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, 2022
4. <https://informburo.kz/kaz/zhasandy-intellekt-degen-ne-zhne-ony-adamzata-aup-anda-y.html>
5. Жұмашов, Р. К. «Ақпараттық және коммуникативтік технологиялар заманауи журналистиканың құралы ретінде.» — Астана, «Отандық жазбалар» электрондық ғылыми-практикалық журналы, 24 (1), 2023

6. Жекебаева, Г. Т. «Ақпараттық-коммуникативтік технологиялардың әсерінен заманауи журналистиканың трансформациясы. Ғылым мен білімнің қазіргі мәселелері,» — Алматы, Алтын Дәуір,
7. Ричард Джонан Макарти, «Жасанды интеллект: күрделі жүйелерді модельдеу және оңтайландыру» — Готэмсити, ауд Дархан Сейітов, Алматы, 2023жыл

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.